



Girayalp Karakuş

<https://orcid.org/0000-0001-6240-5490>

Assistant Professor, Amasya University, Faculty of Arts and Sciences, Department of History, Turkey, girayalp71@ gmail.com

Atf Künyesi | Citation Info

Karakuş, G. (2023). Türkiye’de Anarşi Dönemi ve 12 Eylül Darbesinde Cumhuriyet Gazetesi (1968-1980). *Tigin Analitik Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (2), 171-179.

Türkiye’de Anarşi Dönemi ve 12 Eylül Darbesinde Cumhuriyet Gazetesi (1968-1980)

Öz

Türkiye 1968-1980 arasında siyasi bunalımlar yaşamıştır. Sol ve sağ klikler birbirleri ile çatışma içerisinde olmuştur. Ancak çatışmaların sosyo-ekonomik nedenleri de vardır. Ekonomik bunalımdan etkilenen yoksul gençler aidiyet hissi ile hareket ederek siyasi gruplara intibak etmiş ve terör döneminin başlamasına yol açmışlardır. Cumhuriyet gazetesi anarşi döneminde tarafsız bir tutum izlemeye çalışsa da belli hassasiyetlerden yola çıkarak sol hareketlere daha toleranslı davranmıştır. Gazete, laiklik ve Atatürk devrimleri ile ilgili konularda hassas davranmıştır. Soğuk Savaş döneminde sergilenen laik ve Atatürkçü politikalar gazetenin solcu olarak toplumda bilinmesine yol açmıştır. Oysa gazete, çatışan sol ve sağ gruplara karşı temkinli yaklaşma yolunu seçmiştir. 27 Mayıs, 12 Mart ve 12 Eylül darbelerini destekleyen gazete, kısa bir süre sonra bu darbeleri eleştiriler getirmeye başlamıştır. Gazete, darbeler ile demokrasinin tehlikeye girmesi karşısında demokrat bir yayın politikası izlemiştir. Çalışmanın amacı ve hedefi; 1968-1980 arasındaki anarşi dönemi ve 12 Eylül 1980 darbesinde Cumhuriyet gazetesinde çıkan haberlerden yola çıkarak gazetenin yayın politikasını ortaya koyabilmektir.

Anahtar Kelimeler: Cumhuriyet Gazetesi, Sağ, Sol, Siyasi Tarih, Demokrasi

Cumhuriyet Newspaper during the Anarchy Period in Turkey and the 12 September Coup (1968-1980)

Abstract

Turkey experienced political crises between 1968-1980. Left and right cliques were in conflict with each other. However, there were also socio-economic reasons for the conflicts. Poor youth, affected by the economic crisis, acted with a sense of belonging and were integrated into political groups, leading to the beginning of the terror period. Although Cumhuriyet newspaper tried to follow a neutral attitude during the anarchy period, it was more tolerant towards leftist movements based on certain sensitivities. The newspaper was sensitive to issues related to secularism and Atatürk's revolutions. The secularist and Kemalist policies displayed during the Cold War period led the newspaper to be known as a leftist newspaper. However, the newspaper chose a cautious approach towards conflicting leftist and rightist groups. Supporting the coups of 27 May, 12 March and 12 September, the newspaper started to criticise these coups after a short period of time. The newspaper followed a democratic editorial policy in the face of the coups and the endangerment of democracy. The aim and objective of the study is to reveal the editorial policy of the newspaper based on the news published in Cumhuriyet during the anarchy period between 1968-1980 and the coup d'état of 12 September 1980.

Keywords: Cumhuriyet Newspaper, Right, Left, Political History, Democracy

Giriř

7 Mayıs 1974 tarihinde Yunus Nadi Abalıoğlu tarafından kurulan Cumhuriyet gazetesi yayın politikası yönünden Fransız Le Monde gazetesine benzemektedir. Le Monde gazetesi sol eğilimli olmasına karşın toplumsal olaylara tarafsız biçimde yaklaşması ile bilinmesinden dolayı geniş kitleler tarafından takip edilen bir gazetedir (Yapar, 1998). Cumhuriyet gazetesinin, Hürriyet, Sabah ve Milliyet gibi gazetelerle kıyaslandığında daha eğitimli bir okuyucu kitlesi olduğu görülmektedir (Yapar, 1998).

Gazete, Türk siyasal tarihinde defalarca kapatılma cezası ile karşı karşıya kalmıştır. Türkiye'de 12 Mart 1971 Muhtırasından sonra, İlhan Selçuk'un çıkan yazıları üzerine darbeciler Cumhuriyet gazetesine müdahale etmiştir. İlhan Selçuk ve Yazı İşleri Müdürü Oktay Kurtböke tutuklanmış ve gazete 29 Nisan'da kapatılmıştır. Nadir Nadi darbeciler tarafından sorguya çekilmiştir. Ancak Nadir Nadi, İlhan Selçuk'un arkasında durmayı başarmıştır. Yeni bir kadro ile gazete çıkaracağını belirten Nadir Nadi, İlhan Selçuk'u da bu kadronun içerisine almıştır. Böylelikle darbeciler yenilgiye uğramış oldu. Daha sonra Uğur Mumcu'nun gazetede işe başlamasıyla gazetede büyük bir canlılık olmuştur. Nadir Nadi yeni bir yönetim kurulu oluşturmuştur. Bu kurulda İlhan Selçuk, Uğur Mumcu, Oktay Akbal, Yalçın Bayer, Ahmet Tan, Hikmet Çetinkaya, Hasan Cemal ve Okay Gönensin vardı (Topuz, 2003, s. 263-266).

Cumhuriyet gazetesi 27 Mayıs Darbesini destekleyen bir gazete idi. Ancak bu destek kısa sürmüş daha sonra yeni yönetimi eleştiren yazılar kaleme alınmıştır. "Kaynaklarda

Cumhuriyet'in 1960-1980 tarihleri arasındaki tirajına ilişkin farklı rakamlara rastlanmıştır. İlk kaynağa göre; 1962 yılında tirajı 89 bin iken, 1963'te ise 100 bine ulaşmıştır. 1965 yılındaki satışı, Cevat Fehmi Başkut'a göre, 115.022, Basın İlan Kurumu yıllık tiraj ortalamasına göre ise, 97.636 idi. Cumhuriyet en yüksek tirajına Mart 1969'da 150.680 ile ulaşmıştır. 1971 yılına kadar gazete 100 binin üzerinde seyrederken, 1972'de 56.534'e, 1973'te 65.112'ye, 1974'te 76.059'a çıkmıştır. 1975'te 98.529, 1976'da 112.360, 1977'de 110.035, 1978'de 99.389, 1979'da ise 103.537'di. 1980'lerde gazete tirajı 76.358. Basın İlan Kurumunun verilerine dayanan bir başka kaynakta ise, Cumhuriyet'in 1960-1972 yılları arasındaki tirajı şu şekildedir: 1960'ta 150 bin, 1962'de 90 bin, 1963'te 81 bin, 1965'te 98 bin, 1966'da 108 bin, 1967'de 129 bin, 1968'de 139 bin, 1969'da 123 bin, 1970'te 104 bin, 1971'de 100 bin, 1972'de 62 bin olarak verilmiştir." Gazetenin bu dönemde tirajının istikrarlı olmamasının nedenini dönemin siyasi çalkantıları ve Nadir Nadi'nin istifa sürecinde yaşanan bunalımlar olduğu söylenebilir (Kaya, 2010). Çalışmada terör dönemi sağ ve sol kampaşmaya gazetenin yaklaşımından bahsedilirken aynı zamanda terör döneminin bittiği 12 Eylül Darbesine de gazetenin nasıl baktığı anlatılmaya çalışıldı.

1.Cumhuriyet Gazetesi'nin Terör Döneminde Sola Yönelik Yayın Politikası

Cumhuriyet gazetesi genel olarak sol eğilimli bir gazete olarak bilinmektedir. Ancak hangi sol sorusu gündeme gelebilir; Çünkü solun birçok fraksiyonları vardır. Toplumun genelinin sandığı gibi ilgili gazete hiç bir zaman "komünist" olmamıştır. Sosyal demokrat ve Atatürkçü bir çizgide yayın politikasını devam ettiren gazete, pek çok zaman Marksist hareketlere de ağır eleştiriler yöneltmiştir. Öne sürülen bu tezlerden yola çıkılarak ilk olarak Cumhuriyet gazetesinin Marksist sola yönelik yayın politikasından bahsedilecektir.

7 Eylül 1968 tarihinde Cumhuriyet gazetesi, Yargıtay Birinci Başkanı İmran Öktem'in adli yılın açılış konuşmasını ilk sayfadan haber yapmıştır. İmran Öktem şunları ifade etmiştir: "Devletin dayandığı temeller sarsıldığı, görevlerini gereği gibi yapamadıkları takdirde anarşi hâli meydana gelir, bu hâl hepimizin nefret ettiği komünizme yol açar." ("Anarşi, Komünizme Yol Açar", 1968).

Cumhuriyet gazetesi 10 Eylül 1968 tarihinde İsmet İnönü'nün sözlerine yer vererek Marksist solun aşırı olduğunu kabul eden bir röportaj yapmıştır. İsmet İnönü şu sözler ile çatışan sol ve sağ kliklere şu mesajı vermiştir: "Her çeşitten aşırı akımlar vakit vakit insafsız derecede yıkıcı görünseler de nihayet ileri Cumhuriyet Türkiye'sinin güçleri gelebe edecektir." ("İnönü Aşırı Uçlara Çattı", 1968).

Gazete, yazılarında CHP'nin ortanın solu çizgisini desteklemiştir. İsmet İnönü'nün ortanın solu kavramının sosyalistlik olmadığını ve NATO'nun içinde yer almanın güvenliğimiz

gereği olduğunu manşetten vererek bu politikaya katıldıklarını ifade etmişlerdir (“İnönü, NATO’da Kalmak Güvenliğimizin Gereğidir, Dedi”, 1968).

Ayrıca Cumhuriyet gazetesi, 2 Ocak 1969 yılında Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay’ın öğrencilerin boykot ve işgallerini kınayan mesajını manşetten vermiştir (“Sunay: Öğrenciler Haklı Olmaktan Uzaklaşıyorlar”, 1969).

Ortadoğu Teknik Üniversitesi’nde Robert Komer’in arabasının yakılma olayından sonra rektör Kemal Kurdaş’a istifa etmesi için baskı yapılmış ve Cumhuriyet gazetesi bu haberi “*Kaba Kuvvete Boyun Eğmem*” başlığıyla manşete taşımıştır (“Kaba Kuvvete Boyun Eğmem”, 1969). Gazete, işçi ve öğrenci olaylarına karşı alınan önlemleri “*Sabotaj Olaylarına Karşı Önlemler Alınıyor*” başlığıyla manşette haber yapmıştır (“Sabotaj Olaylarına Karşı Önlemler Alınıyor”, 1969).

Gazete, 1 Ocak 1970 tarihinde manşetten yaptığı haberde Cevdet Sunay’ın şu sözlerine yer vermiştir: “*Aşırı solun hâkimiyeti, sadece hürriyetlerimizin elden gitmesine ve karanlık bir dikta rejiminin içine yuvarlanmamıza değil, ayrıca milli bağımsızlığımızın ve millet egemenliğinin de tehlikeye girmesi sonucuna varır.*” (“Hürriyetler Tehlikede”, Cumhuriyet, 1970).

Gazete, öğrencilerin yaptığı eylemleri de aşırı bulmuştur. Örneğin; Ankara Belediyesi, fakir öğrenciler için paso vermeyince bu gelişmeyi protesto eden öğrenciler otobüsleri geri çevirmiş ve iş yapmalarına engel olmuştur. 3 Ocak 1970 tarihindeki haberde “*Öğrenciler, otobüsleri alıkoydu*” şeklinde manşetten başlık atılmıştır (“Öğrenciler, Otobüsleri Alakoydu”, 1970).

1970’lerde Cumhuriyet gazetesi sol bir kimliğe bürünmüştür. Ancak bu solcu kimlik Marksist-Leninist bir çizgi değildir. Sosyal demokrat bir yayın politikası izleyen gazete, sol grupların yazışmalar yaptığı bir kurum haline gelmiştir (“Öğrenciler, Otobüsleri Alakoydu”, 1970). Gazetenin tabiriyle aşırı sol ve sağa mesafeli yaklaşmıştır. Gazetede aşırı sağ olarak değerlendirilen ülkücü hareketten “*komandolar*” diye bahsedilmiştir (“Komandolar, 2 Gazeteciyi Dövdü”, 1970).

Bunun yanında bürokrasi, ordu ve aydınlardan bazı seçkin insanlarla röportaj yapılarak “*komünizm*” düşüncesi eleştirilmiştir (“Anarşi, Komünizme Yol Açar”, 1968).

Gazete kendisini Atatürk devrimlerinin savunucusu olarak göstermek istemiştir (Yapar, 1998).

2. Cumhuriyet Gazetesi’nin Terör Döneminde Sağa Yönelik Yayın Politikası

1968 yılı Türkiye açısından da dönüm noktası olmuştur. Çünkü sağ ve sol olarak tarif edilen politik gruplar hızla silahlanmaya başlamıştır. Cumhuriyet gazetesi her ne kadar solcuların okuduğu gazete olarak adlandırılrsa da ilgili gazete kendi tabiriyle hem aşırı sola hem

de sağa mesafeli yaklaşmıştır. Şiddet olaylarına karşı çıkmış ve her iki kesimde işlenen siyasi cinayetleri haber yapmıştır.

Bilindiği üzere sol harekete yönelik sokak hareketlerinde ülkücü gençler kullanılmıştır. Sol basının en çok üzerinde durduğu ve yasadışı olarak nitelendirdiği oluşum “komandolar” idi. Cumhuriyet gazetesi de işlenen bütün siyasal şiddeti bu oluşumlara bağlamıştır. Sağa yönelik Cumhuriyet gazetesinin arşivleri şöyledir:

6 Ocak 1969 tarihinde Cumhuriyet gazetesinin manşetten verdiği haberde CKMP Genel Başkan Yardımcısı İsmail Hakkı Yılanlıoğlu “Komando Kampları” nı savunmuştur. Haberde Yılanlıoğlu’na karşı bir eleştiri vardır. “Bu memleket Moskof uşaklarının değil, Ergenekon aslanlarınınındır. Gençlerin asil ve ulvi öfkeleri anlaşılmamaktadır.” (“Komando Gençler Motorize Hâle Getiriliyor“,1969). İstanbul Yıldız Teknik Okulu Türkçülük Derneği Başkanı Niyazi Adıgüzel ise gençlere komando eğitimi vermediklerini sadece gençlerin jimnastik dersleri aldığını iddia etmiştir. CKMP İzmir Gençlik Kolu üyeleri ise Komando isminin önüne “Motorize” kelimesinin de ekleneceğini duyurmuştur (“Komando Gençler Motorize Hâle Getiriliyor“,1969).

İsmet İnönü’nün Başbakan Süleyman Demirel ile görüşmesi 11 Ocak 1969’da Cumhuriyet gazetesine yansımıştır. İsmet İnönü, “komandolar” konusunda Başbakanı şöyle uyarmıştır: “Komandolar, olumsuz gelişmelere yol açabilir.” Ayrıca aynı haberde komandolara sahip çıkan Alparslan Türkeş’in Ankara savcılığına ifade vereceği belirtilmiştir (“İnönü: Komandolar, Olumsuz Gelişmelere Yol Açabilir”, 1969). Türkeş’in bir gün sonra savcılıkta verdiği ifade ve bu ifadenin basına yansıyan bölümlerinde “CKMP’nin komando kamplarını kurmadığını” belirterek suçlamalara cevap vermiştir (“Türkeş: CKMP Komando Kampı Kurmamıştır”, 1969).

13 Ocak 1969 tarihinde Cumhuriyet gazetesine yansıyan haberde Türkeş eleştirilmiştir. Haber “Türkeş CHP bildirisine çattı” şeklinde yayımlanmıştır. Türkeş haberde CHP’yi şöyle eleştirmektedir: “Milliyetçi hareket, sol tedhişin karşısı olarak ortaya çıkmıştır. Çığ gibi büyümektedir ve önüne çıkan her sapıklığı silindir gibi ezecektir. Solcuların hamisi kesilen çünkü faşistlerin telaşı boşunadır. Komünizmle milliyetçiliği aynı saymak, mikropla ilacı bir tutmak gibi bir hatadır.” (“Türkeş, CHP Bildirisine Çattı”, 1969).

6 Ocak 1970 tarihli haberde, Türkiye Ticaret ve Sanayi Odalar ile Borsalar Birliği’nin seçiminde yaşanan kavga ve bu kavgada 2 gazetecinin ülkücüler tarafından darp edilmesinden bahsedilmiştir. “Beyinsiz Fedailer” adlı kısa yazıda ise darp edilme olayı ağır biçimde eleştirilmiştir (“Komandolar, 2 Gazeteciyi Dövdü”, 1970). Gazete, siyasal şiddet konusunda da ülkücülerini eleştiren haberler yapmıştır. Örneğin; 31 Temmuz 1979 tarihindeki bir haberde

Hollandalı 2 milletvekilinin Adalet Bakanlarına soru önergesi verdiği belirtilmiştir (“Ülkücülerin Eylemlerinin Önlenmesi İçin Hollandalı 2 Milletvekili Adalet Bakanlarına Soru Önergesi Verdiler”, 1979).

Cumhuriyet gazetesinin hedefinde sadece ülkücüler yoktu. Aynı zamanda çeşitli tarikat ve cemaatler hakkında da eleştirel yazılar ve haberler kaleme alınmıştı. Örneğin; 6 Temmuz 1975 tarihli haberde “*Dağlarda Kurulan Kamplarda Nur Eğitimi Yapılıyor*” Kemalpaşa yöresinde 12-15 yaş aralığındaki çocukların dini eğitime tabi tutuldukları belirtilmiştir (“*Dağlarda Kurulan Kamplarda Nur Eğitimi Yapılıyor*”, 1975).

8 Ocak 1970 tarihli haberde, Tabii Senatör Mehmet Özgüneş Diyanet İşleri Başkan Yardımcısı Yaşar Tunagür hakkında önerge verdiği belirtilmiştir. Önergeye göre; Başkan yardımcısının Nurculukla ilişkisinin olduğu ifade edilmiştir (“*Diyanet İşleri Yardımcısı Milleti Bölmekle Suçlandı*”, 1970). 12 Ocak 1970 tarihli haberde, Nur cemaati ile ilgili eleştirel sözler söylediği için saldırıya uğramış bir edebiyat öğretmenin haber yapılmıştır (“*Öğretmen Olayının İç Yüzü Ortaya Çıktı*”, 1970).

3. 12 Eylül Darbesinde Cumhuriyet Gazetesinin Tutumu

Cumhuriyet gazetesi 1980 Darbesinden önce 27 Mayıs ve 12 Mart’ı desteklemiştir (Yapar, 1998). Ancak gazetenin insan hakları ihlallerinden sonra tutumu değişmiş ve yeni yönetimlere eleştiriler getiren yazılar yazılmıştır. Uğur Mumcu, “*Gözlem*” adlı köşesinde Silahlı Kuvvetlerin ülke yönetimine el koymasını olağan karşılayanlardan birisiydi. Mumcu durum tespitini şöyle yapmıştır: “*Silahlı Kuvvetlerin, emir komuta zinciri içinde yönetime tümüyle el koyması, yağmurun yağması gibi, doğal bir olaydır! Kuraldır, belli nedenler, belli sonuçları doğurur. Devlet, devlet olmaktan çıkar, parlamento onbeş gün içinde seçilmesi gereken Cumhurbaşkanı seçmez ve ülke baştanbaşa örtülü bir iç savaşın kanlı arenasına dönüşürse, Silahlı Kuvvetlerin yönetime el koymasından doğal ne olabilir ki? Sonuç, şaşırtıcı değildir.*”(Mumcu, 1980).

Ülke genelinde bazı üniversiteler de darbeyi gerçekleştiren Kenan Evren’e tebrik mesajları yollamıştır. Cumhuriyet gazetesinin 14 Eylül 1980 tarihli haberinde Atatürk Üniversitesi Yönetim Kurulu Orgeneral Kenan Evren’e kutlama telgrafı çekmiştir (“*Atatürk Üniversitesi Yönetim Kurulu Orgeneral Evren’e Kutlama Telgrafı Gönderdi*”, 1980).

Bir gün sonra İstanbul Üniversitesi Yönetim Kurulu ve Odalar Birliği Başkanı Evren’i tebrik etmişlerdir (“*İstanbul Üniversitesi Yönetim Kurulu ve Odalar Birliği Başkanı Evren’e Başarı Telgrafı Gönderdi*”, 1980).

Gazete askeri yönetimin ekonomik iyileştirmeler yaptığını gösterebilmek amacıyla 15 Eylül 1980 tarihinde iki haber yapmıştır: “*Ücretlere yüzde 70 zamlı tüm grevlere son verildi*”,

En az geçim indirimi sorunu çözümleniyor.” (“Ücretlere Yüzde 70 Zamla Tüm Grevlere Son Verildi”, 1980; “En Az Geçim İndirimi Sorunu Çözümleniyor”, 1980).

Uğur Mumcu, 16 Eylül 1980’den itibaren yeni yönetime bazı öneriler sunmaya başlamıştır. Darbeyi gerçekleştirenlere açıkça olmasa da bir takım eleştiriler getirmeye başladığı tarih denilebilir. Mumcu şunları ifade etmiştir: *“Terörün bin bir türlü nedeni vardır. İleri sürülen bu nedenler yorumdan yoruma, görüşten görüşe değişebilir, ama hiç olmazsa şu gerçek kabul edilmelidir. Terörü besleyen kaynaklardan biri, en önemlisi ve başlıcası silah kaçakçılığıdır. Bu gerçeğin görüşten görüşe, yorumdan yoruma geçecek bir yanı yoktur. Terörü yalnızca silah kaçakçılığı ile sınırlı görmek elbette yanlıştır. Terör odaklarını ortaya çıkarmanın en gerçekçi yolu silah kaçakçıları ile teröristler arasındaki ilişkileri saptamaktan geçer. Bu yapılmadıkça, terör konusunda gerçekçi hiçbir çözüme ulaşamayız. Bunu zaman içinde gördük.”* (Mumcu, “Tam Zamanıdır...”, 1980).

Cumhuriyet gazetesi askeri yönetim sürecinde ülkeyi idare edenler hakkında eleştirel haberler yayımlayamamıştır. Siyasal yasaklar, insan hakları ihlalleri, basına yönelik baskılar bu tarz haberler yapılmasının önündeki engellerdi. Bazı yazarlar (Uğur Mumcu gibi) üstü kapalı şekilde eleştiriler getirmişti ama onlar da açıkça muhalefet yapamamışlardır. Zira ülkede demokrasinin askıya alındığı yıllardı.

Sonuç

Türkiye Cumhuriyeti Devleti, 1968-1980 arasındaki dönemde çok sıkıntılı yıllar yaşamıştır. Bu dönemde siyasal cinayetler artmış ve insan hakları ihlalleri olmuştur. Basın özgürlüğü de yaşanan bu proseste ihlal edilmiştir. Cumhuriyet gazetesi de ihlallerden etkilenmiş köklü gazetelerimizden biridir. Cumhuriyet gazetesi üç darbeyi de desteklemiş olmasına rağmen yaşanan haksızlıklardan sonra yeni yönetimleri de eleştirme yolunu tercih etmiştir. Sol eğilimli bir gazete olmasına rağmen izlediği yayın politikasıyla kitle gazetesi olabilmeyi başarmıştır. Genellikle yüksek eğitim almış yurttaşların okuduğu bir gazete olabilmeyi başarmıştır. Cumhuriyet gazetesi 1968-1980 arasında dini cemaatlere yönelik haberlerinden dolayı solcu gazete olarak stigmatize edilse de aslında sol da ciddi biçimde gazetede eleştirilmiştir. Gazete, politik çizgi olarak sosyal demokrat olarak nitelendirilebilir. Soğuk Savaş döneminde gri alanların kalmamasından dolayı komünistlik yapmakla suçlanmıştır. Oysa gazete, ülkücü harekete ne kadar karşıysa Marksist hareketlere de aynı ölçüde karşıydı. Ancak sol-sağ dikotomisinde sola yönelik daha toleranslı davranıldığı söylenebilir. Özellikle 1970’lerin ortasından itibaren Bülent Ecevit yanlısı bir çizgide yayın politikası oluşturulmuştur. Ecevit’in sosyalist sola yönelik görece ılımlı politikalarından etkilenen gazete, sosyalist solu sağa göre daha mutedil gösterme yolunu tercih etmiştir. Sosyal

demokrasi ile Atatürkçülük düşüncesi sentezlenme yoluna gidilmiştir. Bu düşüncede Marksist-Leninizm'e mesafeli yaklaşım vardır.

Cumhuriyet gazetesi 12 Eylül Darbesini destekleyen gazetelerden biri idi. Uğur Mumcu gibi bir yazar bile darbeyi desteklemiştir. Ancak darbe demokrasiyi askıya almış ve ülkede baskıcı bir yönetim ortaya çıkmıştır. Darbeyi gerçekleştirenlerin basına yönelik baskıcı politikalarından dolayı yaşanan insan hakları ihlalleri halka anlatılamamıştır. Uğur Mumcu, 16 Eylül 1980'deki yazısından itibaren bazı öneriler ve saptamalarda bulunsa da o da açıkça muhalefet yapamamıştır. Zira gazete arşivlerine bakıldığında ülkede tek ses olarak darbe desteklenmiştir. 12 Eylül Darbesinden kısa süre sonra Irak-İran savaşı çıkmış ve başta Cumhuriyet gazetesi olmak üzere basın dikkatini iç siyasetten dışarıda gelişen olaylara vermiştir.

Kaynaklar

Anarşi, Komünizme Yol Açar. (07 Eylül 1968). *Cumhuriyet*.

Atatürk Üniversitesi Yönetim Kurulu Orgeneral Evren'e Kutlama Telgrafi Gönderdi. (14 Eylül 1980). *Cumhuriyet*.

Dağlarda Kurulan Kamplarda Nur Eğitimi Yapılıyor. (06 Haziran 1975). *Cumhuriyet*.

Diyanet İşleri Yardımcısı Milleti Bölmekle Suçlandı. (08 Ocak 1970). *Cumhuriyet*.

En Az Geçim İndirimi Sorunu Çözümleniyor. (15 Eylül 1980). *Cumhuriyet*.

Hürriyetler Tehlikede. (01 Ocak 1970). *Cumhuriyet*.

İnönü Aşırı Uçlara Çattı. (10 Eylül 1968). *Cumhuriyet*.

İnönü, NATO'da Kalmak Güvenliğimizin Gereğidir, Dedi. (06 Ekim 1968). *Cumhuriyet*.

İnönü: Komandolar, Olumsuz Gelişmelere Yol Açabilir. (11 Ocak 1969). *Cumhuriyet*.

İstanbul Üniversitesi Yönetim Kurulu ve Odalar Birliği Başkanı Evren'e Başarı Telgrafi Gönderdi. (15 Eylül 1980). *Cumhuriyet*.

Kaba Kuvvete Boyun Eğmem. (16 Ocak 1969). *Cumhuriyet*.

Komando Gençler Motorize Hâle Getiriliyor. (06 Ocak 1969). *Cumhuriyet*.

Komandolar, 2 Gazeteciyi Dövdü. (06 Ocak 1970). *Cumhuriyet*.

Öğrenciler, Otobüsleri Alakoydu. (03 Ocak 1970). *Cumhuriyet*.

Öğretmen Olayının İç Yüzü Ortaya Çıktı. (12 Ocak 1970). *Cumhuriyet*.

Sabotaj Olaylarına Karşı Önlemler Alınıyor. *Cumhuriyet*, (21 Ocak 1969).

Sunay: Öğrenciler Haklı Olmaktan Uzaklaşıyorlar. (02 Ocak 1969).*Cumhuriyet*.

Türkeş, CHP Bildirisine Çattı. (13 Ocak 1969).*Cumhuriyet*.

Türkeş: CKMP Komando Kampı Kurmamıştır. (12 Ocak 1969). *Cumhuriyet*.

Ücretlere Yüzde 70 Zamla Tüm Grevlere Son Verildi. (15 Eylül 1980). *Cumhuriyet*.

Ülkücülerin Eylemlerinin Önlenmesi İçin Hollandalı 2 Milletvekili Adalet Bakanlarına Soru Önergesi Verdiler. (31 Temmuz 1979). *Cumhuriyet*.

Kaya, A. ve Elif, E. (2010). Cumhuriyet Gazetesinin Kuruluşundan Günümüze Kısa Tarihi. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 39, 75-91.

Mumcu, U. (14 Eylül 1980). Bundan Sonra.... *Cumhuriyet*.

Mumcu, U. (16 Eylül 1980). Tam Zamanıdır... *Cumhuriyet*.

Topuz, H. (2003). *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, (II. B). Remzi Kitabevi.

Yapar, A. (1998). Cumhuriyet Gazetesinin Türk Basınındaki Yeri. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 8, 79-86.